

Oslo, 13. juni 2022

Høring av PEFC skogstandard – uttalelse fra Østmarkas Venner

Østmarkas Venner takker for muligheten til å uttale seg om forslaget til endringer av PEFC skogstandard som vi anser som svært viktig for å få en bærekraftig høsting av skogressurser. Vi takker også at vi har fått utsatt frist til i dag.

Om Østmarkas Venner og våre overordna synspunkter

Østmarkas Venner (ØV) med sine over 4200 medlemmer har som formål å bidra til å bevare Østmarka som natur- og friluftslivsområde for dagens og kommende generasjoner. ØV skal blant annet arbeide for å bevare markagrensa og ta vare på Markas innhold ved å hindre tekniske inngrep som forringer Østmarka som naturområde. Vi vil også sikre det enkle friluftslivet og unngå motorisert og støyende aktivitet i Marka. Vi er en mer enn 50 år gammel organisasjon som har arbeidet for å ivareta friluftslivets interesser i landets mest brukte friluftslivsområde. Til tross for et regelverk som skal ivareta friluftslivets interesser, opplever vi også her at våre synspunkter, særlig i forbindelse med sluttavvirkning i meget liten grad blir hensyntatt.

Vi er særlig opptatt av skogens flersidige betydning for det norske samfunn, men vil her begrense oss til å komme med noen synspunkter på skogens betydning for det by-/ tettstedsnære friluftslivet. Vår erfaring er at den tettstedsnære skogen på grunn av sin store bruk ofte trenger en ekstra oppmerksomhet for å bevare sin attraksjon og dermed bidra til å fremme folkehelsen.

Østmarkas Venner har etter hvert opparbeidet en solid erfaring med forvaltningen av skogbruket i Marka etter den - etter manges mening - strenge markaforskriften. Men vi opplever gang på gang at selv ikke tolkingen av den ivaretar friluftslivet på en tilfredsstillende måte. Vi vil også påpeke den ofte manglende etterkontrollen av de gitte kravene for hogst-tillatelsen som i de tilfellene påleggene ikke er fulgt, heller ikke får noen konsekvenser for skogeier. Dagens regelverk er derfor dessverre ofte bare tomme ord.

Om skogbruket i en bærekraftig framtid

Vi ser allerede i dag klare tegn til at skogens betydning i et bærekraftig samfunn er voksende, noe som legger ytterligere press på skogen som landskapselement. Det at avvirkningen i dag fortsatt ligger langt under den teoretiske tilveksten i våre skoger, gir oss et varsel om økende hogst, kortere omløpstid på skogen og mer ensformig kulturskog. Dette igjen peker mot en økende todeling av skogbruket mellom den rene produksjonsskogen - med flerbrukshensyn etter gitte standarder - og skog som av ulike grunner underlegges restriksjoner og et strengere vern.

Siden vi i Norge har mye privateid skog, vil dette innebære at noen skogeiere vil få restriksjoner på bruken av sin skog, noe vi mener det bør kompenseres for. Forbud mot hogst vil primært være aktuelt der det i henhold til naturmangfoldloven er viktig at skogen får utvikle seg uten menneskelig påvirkning – mens for eksempel tettstedsnære skoger fortsatt bør kunne drive skogbruk gitt en skånsom hogst som ivaretar hensyn til både naturmangfold og friluftsliv. Vi mener at nærskog – ofte kalt 100 meters skogen – bør defineres i standarden med særskilte retningslinjer for hogst og skjøtsel. Å gi en eksakt definisjon på nærskog finner vi vanskelig og vil avhenge av de stedlige forhold. Skogen tett inntil et boligområde er en opplagt nærskog, men i andre tilfelle kan nærskogen strekke seg lenger innover langs særlig populære stier.

Generelt kan vi si at skogen på alle måter er en såpass viktig ressurs for hele befolkningen at skogbruket må legges om på denne bakgrunn.

Innspill til de enkelte punktene i sertifiseringen

Kravpunkt 1. Forvalteransvar og skogsertifiseringsavtale

Østmarkas Venner har til dags dato ikke opplevd at hogst er nektet grunnet hensyn til friluftslivet, hensyn til biologisk mangfold har svært få tilfeller resultert i mindre kosmetiske hensyn. Vi skjønner at redusert hogst grunnet hensyn til friluftslivet er rettslig spesielt krevende i privateid skog, men da får det heller gis retningslinjer for alternative hogstformer som lar seg etterleve med en noe redusert lønnsomhet.

Formuleringen; *«Skogeier skal forvalte skogen ut fra relevante vitenskapelige forskningsresultater og der det er hensiktsmessig å bruke lokal kunnskap og erfaring om skogbruk og skogbehandling.»* tolker vi så uklart at vi har vanskelig for å se at den har noen praktisk verdi. Vi anmoder om at denne skrives om slik at den gir mer mening.

Kravpunkt 3. Planlegging i skogbruket

Den samme innvendingen har vi mot utsagnet her om at: *«Vitenskapelige forskningsresultater skal tas med i vurderingsgrunnlaget i forbindelse med planlegging og utarbeidelse av skogbruksplaner.»* Vi mener at det allerede ved skogbruksplanleggingen og utarbeidelse av driftsplaner må kartlegges områder med særskilt verdi for friluftslivet der det må tas spesielle hensyn. Dessuten, menes det egentlig kartleggingsresultater her? Vi formoder at det ikke legges opp til forskningsprosjekt hver gang det skal hogges?

Kravpunkt 4. Landskapsplan

Vår kommentar til kravpunkt 3 innebærer at alle tettstedsnære skogeiendommer også bør utarbeide en landskapsplan slik kravpunkt 4 foreskriver for større eiendommer. Utarbeiding av skogbruksplaner er i dag helt og holdent en privat sak og vi mener at det kan være vanskelig å se hvordan formuleringen: *«skal planleggingen ta utgangspunkt i ... , innspill fra ulike interesser og oppfølging av planen i perioden, samt nytt regelverk og ny kunnskap»* skal praktiseres. Samtidig vil vi legge vekt på at det er positivt at skogeier legger til rette for innspill. Vi ser at flere og flere er opptatt av hvordan den enkelte skogbruker driver skogen og det må derfor legges opp til et reelt system som gir muligheter for innspill fra aktører.

Kravpunkt 5. Skogsveger

De største konfliktene rundt dagens skogbruk finner vi uten tvil i forbindelse med flatehogstene og transport av tømmer fra stubbe til offentlig vei. Et moderat nett av rene kl. 3 skogsbilveier er ofte populære for både gående, mosjonister og syklende, mens transporten fra stubbe til skogsbilvei med dagens store lassbærere gjør uakseptabel stor skade på terrenget. Vårt inntrykk er at det svært ofte syndes mot opprydding etter sporskader (se kravpunkt 14). Og det bygges nå store skogsbilveier som medfører store inngrep og som ødelegger natur og som reduserer naturopplevelsen.

Kravpunkt 6. Friluftsliv

Formuleringen «*Ved skogbrukstiltak skal det legges vekt på å ivareta opplevelseskvalitetene, særlig langs stier og skiløyper. ...*» framstår nesten komisk svak sett i lys av våre erfaringer. Det må være et krav at skogeiere og entreprenører ikke ødelegger både stier og skiløyper i mye brukte friluftslivsområder. Mange konflikter kan løses med bedre dialog mellom skogbruket og friluftslivet. I det vi mener bør defineres som nærskogsområder, mener vi at opplevelseskvaliteten uansett må ivaretas. Det gjelder ikke bare ved sluttavvirkning, men også ved kulturarbeid som for eksempel kraftig avstandsregulering.

I denne forbindelse er det relevant å vise til markaforskriftens § 7 gjeldende i landets mest brukte friluftslivsområde, der det heter at «*Dersom hogsten kan føre med seg vesentleg ulempe for friluftsliv, naturmiljø, landskap eller kulturminne, jf. formålet i § 1, kan kommunen nekte hogst, eller gi pålegg om korleis hogsten skal gjennomførast.*». I våre høringsuttalelser til hogstmeldinger viser vi i særlige tilfeller til denne paragrafen, uten at vi en eneste gang har opplevd at den har vært brukt for å nekte hogst eller å gi vesentlige føringer på alternativ hogstform. Vår konklusjon er derfor ikke overraskende at hensyn til friluftslivet ikke er noe tungtveiende argument, selv ikke i Oslomarka. I resten av Norge blir friluftslivet ikke ivaretatt i forbindelse med hogst.

Kravpunkt 11. Hogst

De foreslåtte endringene i dette punktet skal bidra til økt bruk av lukkede hogster og småflatehogst, noe vi ser som svært positivt. Men noen av formuleringene er så vidt svake at det er tvilsomt om det vil føre til endringer i hogstformer. Det gjelder spesielt disse:

«I mye viktige friluftslivsområder skal det legges spesiell vekt på å utnytte mulighetene for bruk av lukkede hogster, gjerne kombinert med småflatehogst.»

«... I viktige friluftslivsområder skal det legges vekt på å begrense og variere størrelsen på foryngelsesflatene.»

Basert på våre erfaringer, ref. kravpunkt 6, mener vi at lukkede hogster og småflatehogst må være et krav i mye brukte friluftslivsområder. Et mest mulig kontinuerlig skogbilde uten store åpne sår i terrenget i form av store flater med uframkommelig hogstavfall, må være et overordnet mål.

Kravpunkt 14. Terrengtransport

Kjøreskader i forbindelse med terrengtransport representerer et betydelig problem. Den foreslåtte teksten i dette kravpunktet er etter vår oppfatning altfor vag til at den vil redusere problemet (*«skal legges vekt på; skal fortrinnsvis; der det er praktisk mulig; skal søkes unngått»*). Dermed overlates mye til skogeier og skogbruksmyndighetenes skjønn, og utfallet er gitt.

Spesielt reagerer vi på avsnittet om kjøring i BVO-er. Skogeier og skogbruksmyndigheter vil selvfølgelig alltid hevde at *«det er helt nødvendig for å gjennomføre planlagt skjøtsel»*. At det i tillegg åpnes for *«skånsom nyttekjøring for andre formål skje»*, innebærer at statusen som BVO blir kraftig uthult.

Markaforskriftens § 6. Terrengtransport har tilsvarende vage formuleringer, og resultatet er at det stadig oppstår store skader, både i og utenfor merkede stier og løypetraseer. Og erfaringene er at disse slett ikke alltid blir utbedret på en tilfredsstillende måte – eller i det hele tatt.

Ideelt sett bør stier og tømmertraseer skilles, men stiene går ofte i de samme, gamle traseene. På sikt bør man om mulig søke å skille denne bruken, men det er ikke alltid lett spesielt der det er vanskelig terreng. Gamle utkjøringstraseer gror ofte igjen og framstår etter hvert bare som stier. Når vi i tillegg ser en utvikling mot stadig større og tyngre maskiner, ustabile driftsforhold om vinteren og klimaendringer som gir mer nedbør, står skogbruket overfor enorme utfordringer. Vår konklusjon er at all tømmertransport for framtida uansett må planlegges veldig nøye både med tanke på årstiden, jordbunnsforholdene, naturgrunnlaget, yngletid og friluftslivet. Det påhviler skogeier og driftsplanleggere et stort planleggingsansvar for å minimere skader etter terrengtransport.

Kravpunkt 18. Bruk av plantevernmidler

«I mye brukte friluftslivsområder skal det legges vekt på at mulighetene for bær- og sopplukking, landskapskvalitetene og opplevelsesverdiene tilknyttet et variert lauvtreinnslag ikke reduseres vesentlig av tiltaket.»

Vi mener at det er fullstendig forkastelig at man i det hele tatt kan tillate sprøyting i mye brukte friluftslivsområder og foreslår derfor at dette ikke tillates.

Kravpunkt 23. Biologisk viktige områder

Det er svært positivt at det innføres et eget kravpunkt med meget konkrete tiltak som kan sikre at BVO-er blir bevart, selv for mindre eiendommer. Dette må baseres på data innsamlet i forbindelse med skogbruksplanleggingen da skogeier selv ikke kan forventes å ha denne oversikten. Vi mener at dette må inngå i landskapsplanen (ref. kravpunkt 4) og at særskilt viktige friluftslivsområder må behandles på samme måte som BVO-ene.

Dokumentet er elektronisk godkjent

Med vennlig hilsen

Helga Gunnarsdottir
styreleder

Johan G. Ellingsen
nestleder